

Выходитъ во Львовъ що Середы
и Суботы (кромъ рускихъ святъ) о
4-й годинѣ по полудни.

Редакція и администрація підъ
ч. 15 плаца Маріїцкій.

Експедиція для мѣстечевихъ пред-
платниківъ уряджена въ друкарні
Т. Шевченка (улица Крика ч. 2 на
більш поверхі).

Всі листи, посылки и реклами
надлежать пересыкати підъ адресою:
редакції и администрації „Дѣло“
ч. 15 плаца Маріїцкій.

Народне вѣче Русинівъ а Галицко-польска праса.

(Епилогъ до статії: Русини а Поляки.)

I.

Узаженіе отношеніе межи Русинами
а Поляками есть безнеречно одною зъ
найважливішихъ справъ не толькъ краї-
выхъ, але и загаль славянскихъ. Въ
квітні жовтні с. р. заговорили на туо
тему чеські, польські, польські и по ча-
сти южно-руські дневники и всі они
желание більше высказали бажанье, щоби
розв'язати отношеніе межи Русинами а
Поляками були вже разъ полагоджені.
Той спріа висвітили ѿ своего часу
статію: „Русини а Поляки“ и подносили
важливость сен справы указались, що
справа уладженіе отношеніе межи Руси-
нами а Поляками далеко еще не дослідна
на столько, щоби въ нїй можна сказати
последнє слово, а що треба попереду
еще много спріа полагодити, поки прий-
деся остаточно рѣшати се питанье. И-
менно звернули мы увагу на тое, що
польске дневникарство галицке повинно
зрозуміти велику задачу, яка починає на
каждой важливій прасѣ, — задачу ре-
презентувати и образувати публичну
опінію свого народа, звергти еи до роз-
ваги надъ жизненными спріаами и прово-
дити еи въ рѣшанію тыхъ спріа.

Отбулося народне вѣче Русинівъ
и на нїмъ высказали Русини свою про-
граму въ головніихъ точкахъ. Кто-
небудь перегляне ухваленій резолюції,
мусить призначати, що они своєю пози-
тивностю и асностю далеко перевищують
всі подобного рода резолюції тихъ
званихъ „Parteitag-овъ“ не включаючи
и консервативно-ім'ецкого вѣча въ Лин-
чу, що они супротивъ давнійши біль-
ше негативной и до централізму нахи-
деної политики Русинівъ зазначають
новий, рѣшучий, а при тѣмъ даже поть-
шачочій, бо хосеній зворотъ сен полі-
тики Русинівъ къ лучшому и зазначають

совсемъ не двозначно становище Руси-
нівъ до всіхъ австрійскихъ народовъ а
такъ самыи и до Поляківъ. Бувъ се
объявлъ всенародный и если Русини въ
загалѣ могли що вибудъ зробити зъ сво-
єї сторони для розясненія и уладженія
своихъ межинародныхъ отношеній до дру-
гихъ народовъ, то они зробили се ухва-
леніемъ тыхъ резолюцій, высказуючихъ
погляди и позитивній жаданія руского
народа.

Щожъ повинна була зробити га-
лицко-польска праса? Єслибы она дѣйстиво
понимала задачу поважної прасы и хотіла
такою бути, она повинна була всю
свою увагу посвятити той спріа и пред-
ставити передъ публикою польскою сей
объявія житя Русинівъ въ свѣтѣ правди,
она повинна була представити ухвалений
резолюції и высказати свой судъ, свои
погляди. Сего можна жадати отъ кождой
хоть трохи поважної прасы. Толькъ тогдъ
можливо спріа уладженіе межи Руси-
нами а Поляками поступити дальше,
толькъ тогдъ можливо польска публика
познаніи думки одної и другої стороны
и виробити свой судъ, свой поглядъ на
туо спріа.

При найменшій крихти справедли-
вости и безпристрастности будиль тогдъ
галицкі Поляки побачили, що Русини въ
ухваленыхъ резолюціяхъ кромъ жаданій
такъ сказати, спеціально-народныхъ жа-
дають дуже много такого, що конечно
и другій народы, отже такожъ и Поляки
повинні жадати, если толькъ они дѣйстиво
бажаютъ добра якъ краю такъ и державы.
Жадають пр. переведенія рѣвноуправлінія
всіхъ народовъ Австрії, жадають погли-
щенія матеріального быту народа, заве-
денія господарськихъ, ревісничихъ и про-
мысловихъ школъ; реформи народнихъ
школъ въ дусь більше практичного обра-
зованія и вихованія народа, жадають об-
ниженія публичныхъ таєморій, більшої
ощадності въ адміністрації краю, луч-
шої господарки автономічної, заявленії
шкодливості подміненія грунтового по-
датку (що предѣт и самій польській посль-

въ центральній комісії заявлені), жада-
ніе реформи коршемъ и т. д., все тое
не єсть нічого специфично руского, але
зародило спільні такожъ и польському на-
родови и неодину тую спріа подношено
вже и черезъ галицькихъ Поляківъ, хочъ
правда не яко програму польську, а и самій
галицькій дневникамъ польській не разъ
проманяли за тими спріаами. Єслибы
отже галицко-польска праса, якъ сказано,
хоть въ часті руководилась безпри-
страстностю, она мусіла бы конечно под-
нести тій точки ухваленыхъ резолюцій,
а если она малабы розуміть для добра
краю и обохъ народовъ, она повинна була
въ такому поступковію Русинівъ объявіть
спріа потьшаючій, бо ведучій до до-
бра спільнога всімъ. Щожъ до спеціаль-
но руско-народнихъ точокъ ухваленыхъ
резолюцій, то галицко-польска праса ру-
ководичися самолюбствомъ и приклонист-
тю для польской спріа можливо що
найбільше не годиться съ мотивами вы-
сказаними такъ въ печатанихъ резолю-
ціямъ якъ и въ вигошенихъ референтами
або поодинокими бесѣдниками, она мо-
жливо що найбільше боронити верхово-
дчу польській партії бути замітну злони-
м'ячного гнету Русинівъ, але противъ
самыхъ жаданій визываючихъ зъ строгого
засади справедливости она не можливо
повстati безъ греху противъ справедливости.
Если та сама польська праса въ
имени тоні самони справедливости вступа-
є за такимиже самими жаданіями Че-
хіївъ, Моравіївъ, Словенщївъ, Далїн-
тинцівъ, або и познанськихъ Поляківъ,
то чизъ може она не откладиши тоні са-
мої засади справедливости повставати
противъ такихъ же жаданій Русинівъ
лише для того, що тутъ Поляки отгра-
ють тую саму ролю, якъ Німці въ Че-
хахъ, Моравії и т. д.? Споръ мотивы
застосуєши лише о способѣ переведенія
тыхъ жаданій и не можна сомніватися,
що при добрій волі, по довнії виїти
гадокъ можна бути сей способъ, мож-
ливо злагодити пристрасті и розъ-
шареніе, єслибы толькъ була добра воля

зъ польської сторони покинути пристрасті
и нетерпимостъ а руководитися справед-
ливостю.

Се будабы задача достойна поза-
женої прасы.

Чизъ сноўни галицко-польска пра-
са туо задачу?

Бесѣда Володим. Барвіньского

выголошена на народній вѣчі Русинівъ
18 (30) листопада 1880.

при умотивованію другої резолюції о еко-
номічнихъ спріаахъ.

Святій Зборе!

Мало представити Святому Збору
справу, може не таю то голосу и вѣ-
ма нами єть давні обговорювану, иже на-
ше державно-правне становище, якъ жа-
даніе признания нашіхъ народно-політич-
нихъ правъ, обнітихъ въ першій резо-
люції, але тымъ не менше спріа много-
важну, бо дотыкаючу нашого житя еко-
номічного, нашого господарства народного.
Коли борба о нашій народній правѣ єсть
борбою о дальшій розв'їш нашої изроднос-
ти, то голосъ нашіхъ о хлѣбѣ насущній
для народа єсть борбою о житя мілі-
ціонъ, о ратунокъ цѣлыхъ десятківъ ты-
сячъ въ голодової смерті, о ратунокъ
нашого народа въ матеріальної руїни и
загадь. Передъ більше иль двома жи-
сцями наша Галицька Русь витало свого
Найдостойнішого Гостя, а тоды вий-
шли ѿ усть его до заступниць краю
напоминаючі слова, щоби посвятити всею
свою працю и стараність поднішено
матеріального быту краю. А коли ѿ от-
тодь нашій народній синтезъ представи-
тель руского народа витали нашого Ма-
ніарха, тоды почались взысканія нашого
Найненійшого Цісаря, щоби въ сего
„Дому“ розвивалася все хосенія и спаси-
на дѣяльностъ для добра народа, цѣлого
краю и державы. Тоже сноўни иль
нашу народну позицію беручи изъ раз-
вагу и ібъ обраду нашу зновоговажну

до селинъ; той залъ до нихъ промонити
и костелі, щоби ихъ сокрушити.“

Забулоно на іаєть (т. е. на лінію в-
військо), станулисъ вѣтъ підъ оружіемъ
— підъ позоромъ. „войсковій парад“
(Kriegsparade), щоби иѣби то додати бле-
ску нашої присутностю при вложенію
присяги. Дії нашії компанії призначено
до внутрі костела, а три мали станути
при входѣ. Дії впершій одержали ін-
струкцію, щоби офицери и жонгеры въ
костелѣ пильно стерегли кождї поруш-
нія селянъ, и щоби, скоро покликавши по-
треба, изъ тимю иже яку умовлену
команду, вищрили ихъ въ костелѣ“.

В'йшовши до катедрального косте-
ла въ витягнути дії лінії задовжь по
при лавки, спустилисъ карабіни до
ноги. Три другії компанії стали на
дворѣ, фронтомъ до постельної брамы.
По тѣмъ широкавно въ обличчі збіг-
ниски нашими лініями тѣ параді, ко-
трї відійшли були въ присяги; про-
тихъ осталено поза мѣстомъ“.

По бігуванню співакомъ служби
Божої съ аккомпанементомъ органівъ
вийшовъ каноникъ изъ амбону и съ жа-
ромъ промонити до селянъ ихъ изъ воротахъ
нашихъ, москалівъ, котрі
намъ хотять „видерти нашъ народний
бытъ, релігію и вѣру“, а малюючи
святы бірнікъ нещасти, якъ въ першаго

и разгосподарювания Москви на іаєсть упа-
сти можуть, завоювань ихъ до обороны
бітчины, и того кусня земль, якій кождого
въ нихъ годує, до охорони родинъ въ-
становленихъ на ганьбу, пониженье и нужду
бѣгъ нафадниківъ, живущихъ чужого
маетку, и до охочого представанія до ком-
панії оборонцівъ бітчины. Дальше толку-
най, що „сила спочинку є єдності вѣтъ“
а найбѣльши цѣлі людъ скотинъ и
гуртомъ ухопинъ за оружіє, то ани нога
московска не упішлабы въ польські земль
и будильсько свободні бѣгъ нашасті и
насилії нашихъ ворогівъ. А якъ скоро
удастьсь намъ при помочі людю винагодити
нафадниківъ, то получимо вновь съ из-
ніями братами Русинами и Литвинами“. Отмовини опісані молитву закликавъ
Бога на помічъ и отчитати приписану
роту присяги, а посвінаніи точно и зро-
вніємъ кождї уступитъ топки, захадити
бѣгъ притомніхъ селянъ, щоби кождїй
изъ звакъ вложена присяга подіїться руку
до гори и голосно вимонити свое крест-
не імя. Въ костелѣ зробилось тихо: ани
одинъ селянинъ не обдававши и не піднімъ
въ руки. Капонікъ пого-
диши хвилью промонити другій разъ, після
чого виразивъ колька голобікъ: Іо-
некъ, Бартекъ, Собекъ... и вновь стало
тихо. Тоды вступили въ середину селянъ
Ладоховікъ (послѣ сеймійній и комен-

дантъ „посполитого рушена“ сандомирсь-
го воєводства, ізъ мундурѣ) и промонити до
нихъ сердечно и вимонно, а капонікъ вице-
разъ завоюває до вложенія присяги. Зро-
вніємъ гамбръ, бо обдавалисъ зновъ гдіжі
імена, але можна будо легко почислити
піднесеній руки и переслідити, що
було іхъ переслідирно менше въ тихъ
що руки не піднесли. Межи тыхъ про-
мови тає таки запалили колхозадь
прибувшихъ зъ цікавості м'якихъ лю-
дей, що они, хотіть Сандомирські м'які, що
еще не були до посполитого рушена взы-
каній, підносили руки и посвятитися до
війска. Скоро гамбръ, тыхъ співадомъ
зробленій утихомиривши, і почався и-
нійсь рухъ и несуворій, тоды сильнімъ
голосомъ вітавася одинъ ізъ селянъ:
„А паньшина!... То мы відмо, а пан-
ьшина збігнеть въ дітїї будуть морудити
на паньшина? Я изъ то не пристану, не
сказу ізъ свого імена и не буду!“ За симъ
прикладомъ почалася галаса, ізъ котрого
чуті було толькъ ти одинъ слово: „Не
буду! паньшина!“

Тоды панкомандеровано селянъ ізъ
костела, а наші дії компанії вийшли
зъ імена, а злучинися съ чекаючими на
дворѣ трема компаніями вочіли на ко-
манду селянъ. Наші панкоманди уважа-
ють, що селянъ не ставить чинного по-
ру, забльнивши порядокъ першіхъ трьохъ

Дѣло

справу економичного стану нашого народу і краю. Справайдь насінля вже послідна пора, поднити тую справу на дневний порядок. Не потребую Вамъ, Ви, Родимцѣ, розкривати образу страшно сумнієго стану економічного нашого краю, бо і найвнимливійший слова не буде, що єще цѣлон правди ніж цѣлоби си граф. Потопаємо изъ нашої недолї, землі разъ ніть разъ усування въ поль нашихъ, згѣль — свята земля предідбай нашихъ, пропадемо, а уста міланіонигр клічутъ ратунку! И дивомъ динне, справа такъ некуча, такъ годосна и всѣмъ сподія не дождалася доси всенародного обговору и доси мало що відъ розяснено причини бего упадку народного (голосъ: *паки тому виной!*), а ще менше ділано про те, щоби усунути зло и положити новий, здоровій основы економічного розвою народного.

Голость, который що только оставил
изъ посередъ насть, Ви. Родимцѣ, не мозгу
лишитъ бѣзъ отвѣтѣ. Высказавъ слова
могамы мати свою правду що до нашей
историчной минувшиности, але они не до-
ясняютъ намъ еще теперіиности, они не
высказываютъ причинъ теперішнаго зла.
Признаемся, що и мы доси не богато
думали надъ тѣми причинами, що и мы
самы не богато робили, щобъ спасти сей
упадокъ и выдигнути на нову дорогу
экономичнаго развою. Пристрасть поли-
тична нашихъ противниковъ, наперла на
наші права народній съ такою силуо и
княжествою, що мы борючися за тѣ наши
права забули, що боремось голодий, що
боремось голд. Най же къ се настъ не спи-
ни поглянути беспристрастно на нашъ
стать скономичній, разглянути причины
нашого упадку и поднимачи нашъ го-
лодъ изъ имени добра цѣлого краю показа-
ти передъ слѣтомъ, що мы борѣмось
зарадѣ за добро цѣлого краю, за добро
народа и що пристрасть не рукоподѣть
нами.

Причины нашего экономичного упадку, а именно упадку нашихъ селищъ суть даже рѣкопородный. Ихъ треба еще шукати въ тыхъ часахъ, коли нашимъ селищамъ надано поину волю, вроблено ихъ поиноправными обывателями. Се дѣлалось изъ часахъ великои вѣры въ животворну силу свободы — сами собою. Свобода для всѣхъ и рѣйній права для всѣхъ, се булы покланяли, котрымъ думали отворити нове житѣ щасливости. Забули однакожъ при тѣмъ на одну дуне важну рѣчь, что толи свобода сама собою не даетъ еще добробыту, что свобода есть только формаю для житїя вправдѣ необходимою, але при тѣмъ далеко еще недостаточною; забули, что рѣйній права могутъ бути только для рѣйныхъ и що при всесторонней свободѣ только рѣйносильный, и то духово и мате-

о рівно рівносильний, можуть однаково користатися въ наданихъ правъ и бути на дѣлѣ не лише рівноправними але и справдѣ рівноуправленими.

И какими же вышли наши селяне из подъ панцири? Прибытыми жорально и материально, из душ и из тѣл. Довгойкова неволя майже сонечнѣ, забила у нашихъ селянъ склонность самого себе, своихъ людскихъ правъ, своего достоинства чоловѣка. Она захитала понятіе власти, забила охоту до працѣ, до ѿщадности, до господарности, и кинула нашего селянина изъ рамена той роенки, по хиба только изъ пыльстѣй, изъ безпамятности шукавъ соѣѣ розады. Тіи, що пынѣ таїзь часто люблять говорить о лѣтністѣ и пынѣстѣ нашего народа, повиний передовѣмъ на тое памятати, що они то запрошають ту ѹциру, ту чисту, ту майже идеальну душу нашего руского народа, що не самъ народъ, але та довгойкова «его неволи, тое безграничне панованье надъ его працею и майномъ, тое цѣлкоюше запереченье и заплананье его людскости зробили нашихъ селянъ рѣшнодушными для працѣ и ѿщадности, рѣшнодушными для господарности, а приклонными до пынѣства. Вроджеский консерватизмъ и та довгойковою исторію оправдана недовѣрчивость нашего народа не дали ему отновѣдно користуватися свободою наданою ему великодушнимъ Цѣсаремъ Фердинандомъ. И чиже мігъ той селянинъ, котрому еще передъ тымъ отбирано все, що би запрацювалъ, котрого виганено до безплатної працѣ, котрому на дѣлѣ не призначаво майже ніякихъ правъ, — чи мігъ той селянинъ консервативный а недовѣрчий черезъ одинъ день поїхти, що все наразъ стало для него комѣть-головою, що би не то спобідний чоловѣкъ, але и повиннозависимый обыватель державы и рѣшнодравній съ тымъ, котрый до ячера безгранично панувавъ надъ его працею, надъ его маєткомъ и надъ его особою?! Чи могло въ інѣмъ разѣ, разбудитися чувство понини независимості, а що важнѣйше, чи могли въ інѣмъ разу виробитися та праца и та всестороння оборотливость господарека, тое плананье потребы ѿщадності, запобѣгливості и прозорності, таїзь необходімї для самоетойного, изъ всестороннїй конкуренції оперного господарства?

тымъ самыиъ такожъ и свободу всеесторонней конкуренції, котра на дѣлѣ выродилась въ выыискуванье менше развитннаго черезъ больше розширенаго, слабшаго черезъ сильнѣшаго. Нашъ народъ сельскій и маломѣщанскій вѣткнулся тутка съ другимъ элементомъ, который праѣвдѣ такожъ що ино теперъ доступнаго понної рѣвиоправности, але рѣвиоправности сонечмъ ишши, рѣвиоправности и набуваню маѣткѣ. Елементъ жидовскій не бувъ у насъ николи небольшомъ, иже нашъ селянинъ, хоть не маѣтъ права поиного обывательства; бѣгъ бувъ изъ собѣ замкненый и на себе обмеженый, але въ давна праѣвались въ экономичнѣй оборотливости, въ выыискуваню всѣхъ людскихъ слабостей, въ ощадности и въ громадженої капиталіи. Еще передъ изданіемъ рѣвиныхъ правъ для всѣхъ бути бѣгъ вже впопнѣ рутинованымъ економистою и то найсильнѣшими, найоборотливѣшими, найспособнѣшими. Я совсѣмъ далекъ бѣтъ того, голосити ику публикѣ истернімбѣсть супротивъ жидовъ и поветавати противъ ихъ рѣвиоправненія. Мушу однакожъ, звернути увагу на то, що оголошенье рѣвиоправности всѣхъ и всеестороннїи свободы економичнїи при необеспеченю нашего народа противъ выыискуваннїи мусѣло підклонити наше селянство и маломѣщанство підъ непобориме выыискуванье жидовскаго элементу, и що не можна було ни на хвилю сумніватися, по чѣмъ сторонѣ останеся перевага и остаточна побѣда економична.

Въ такихъ то обстоятельствахъ треба шукати першихъ причинъ нашего гospодарскаго упадку. Не буду надѣть тымъ давнине разподітися, а указу лише на одинъ фактъ, который оправдає мои слова. Р. 1821 числилося жидовъ въ Галичинѣ 205-000, р. 1831 232-000, р. 1869 вже 576-918 а теперъ число ихъ сягає значно понадъ 600-000. Значить людность жидовска въ Галичинѣ стала за 50 посльднїхъ лѣтъ майже въ троє болѣшою. (Голосы: Слухайте, слухайте!) Чиже такъ само сталося съ людностю христіанською? Отобіли статистичнїхъ выказдѣть христіанська людность Галичини варосла за посльднїхъ 50 лѣтъ лише о 25% с. в. лѣдво о одну четверту часть, а що до Рунинївъ, то гденикъ статистики хотять показати выказати, що ихъ число за лѣта 1857—1867 зменшилося о 2%! (Голосы: Слухайте!) Щожъ се показау? Вжежъ конечно, думаю, тѣ цифры найлучше показують, кому добре жити въ нашей Галичинѣ, кто тутъ росте и розшишає, а кто підѣ и пропадає, бо першимъ условіемъ жити и варосту якои нибудь людности — е выгоднїй, користнїй обетованы для еї

— скы: Славно! А если пынѣ статистики пророкуютъ, что за другихъ 50 дѣлъ каждый бѣгій мешканецъ Галичина буде жиць, то есть се, здѣси менѣ, пророчество тѣль новажие, что оно вже само собою напоминѧ насть добра застановитись надѣ нашою будущностю.

Съ жаленьем одинакожъ мушу сказать, что у насть всего менше занималися долею народа, а и нынѣ кромѣ земельныхъ жалѣй о нуждѣ народной не видно майже никакой поважной працѣ для подѣлненія долѣ нашего народа. Не звертано уаги на то, до чого мусить довести той фальшивый либерализмъ господарекій, который отдає слабшого на безусловну поталу силыїшего. Рокъ 1868 стався памятнымъ иль тѣмъ нашимъ упадку господарскому, бо бить отворилъ новій дороги тому фальшивому либерализму экономичному, на дѣлѣ сумному вызыскуванію народа. Того року внесено законъ о лихвѣ, а приволено неограниченостѣ отсчеткѣи, чимъ отворено застали для вызыскуванія чрезъ лихву, а иль другои стороны приволено на бесграницну подѣльности грунтѣи селянскихъ. Одна и друга мѣра буда высылывомъ сего блудного либерализму забываючого на тое, что только економично выско розвииненый народъ хочбы и безъ позитивныхъ приспособъ закона азне спонимъ господарекій разумомъ положити границю подѣльности грунтѣи и що только здоровыи и господарекій потребамъ отповѣдночай кредитъ може по части гамувати загонистѣсть лихварскаго вызыскуванія. Ничогожъ дивного, що наше селянство и маломѣщанство стоячи на найнишомъ степени господарского розвою мусило еще больше упасти подъ напоръмъ теперъ, аще ширше дозволеного вызыскуванія. Земля наша почала зъ одной стороны въ беконечность дробитися, а зъ другои стороны лихварскій донги обесили нашій селянскій и маломѣщанскій господарствка въ спасбѣ застращаючай, и нынѣ видимо, що аже не лише цѣлій села а и цѣлій поїтъ переходить иль чужій руки, а що господаремъ называєтся иногда той, що має ледно одну грیدку и кусничкою землѣи, где стоитъ его хата. Западаніе праздніыхъ интересовъ нашего господарства народного дойшло до того, що у насть съ радостю почитано „селянскій банкъ“ яко спасенье народа, хочь тіи банки, а именно старый банкъ рустікальный були та-коюжъ затратою нашего народа, иль и лихварѣ-жиды и такъ езмо дальше пошли вывлащеніе нашего народа зъ его прадѣлони землѣи, иль и давнійшій лихварѣ. Переглянувшись лицитациіи нашихъ селянскихъ и маломѣщанскихъ грунтѣи бачимо, иль сумній наслѣдства тон

компаний и заслужить намъ, порозбирать упбрьныхъ селянъ помѣщи, чтобы ихъ укосязати токарискою паменою. Потворилии купки и я прилучился до одни купки. На заохочуванье одного женигра, Мазура, такоже селянина¹), до вѣны въ Москвою, дашь одинъ изъ опбрьныхъ селянъ суполбіину и досыть долгу бѣправу, въ которои мы (Перек.) подаемо важнѣйшии уступы дослопно: «Мы такоже не терямо Москальниа, але чиже то намъ, селянъ намъ, лише стане, яко ить выженемо

— або аницизмо? Якъ булисъмо до сего дні
въ панській неволі, такъ и потому будемо.¹ Наша недоля не зміниться, скоро
наїдеши и тепер, середъ вбйни, двбрь
жени на панщину жінки и дѣтій тихъ
господарствъ, що пойшли чи то до вбйска,
чи до посполитого рушения; а кто про-
тихъ тому обажаєся, тому остро наказу-
ють — молчати. Колибы бодай на часъ
вбйни були вольни отъ панщини тѣ
господарства, за котрыхъ когось взято
до вбйска, або за котрои господарь на
вбйни полягъ, колибы его родина бодай
яку польгу мала за панщину, то мы бы
и вѣдь пойшли. Але куды! така прозиба
ничого не помагає. Панамъ, то певно
заше буде, якъ Москвалій позбудутся,
то найже въ ними буятся, наїдуть и до
ноги выгублють, мы имъ и въ тонъ не
станемо на перешкодѣ. Кто въ нашихъ
иде, — есъ Богомъ, але я и богато на-
шихъ не подемо, и присягати не будемо.²
Подобно боянамъ.

памитаючи, що запреченье селинамъ орожаньскихъ правъ було причиною ольской агубы. Смѣлисѧ ѿ такои мовы злаки и отпогїдали коротко, що „якъ скоро вже паны не будуть ихъ потребувати, то вернутъ до давної свирѣпости, а дай Боже, щобы не обходилися тъ ними еще гравѣть горшѣ, якъ до теперъ, бо небогато такихъ найдесь, котри для спирѣленїи народу сходѣли отдать тѣ виски, якіи тягнуть ѿ подданствиа и паньщины. Коли бо теперъ, где зеланы потребуютъ до помочи, соймъ переся противъ увильненїи и только для злакъ изъ добрахъ державныхъ, призволить гденикъ малій поблаги для того, до тутъ не ходило о власену паньшу вишеню, то певно не буде ани инакше, ии лѣшишь, якъ пошудутся своихъ црвательївъ.”

линъ для повстанія було спровадило, и
якъ бы вѣсть о вольности селянъ³ деста-
лася була хутко селянамъ на Латвії и
Русі, котрій бы на таку вѣсть поднерли
тамошнє, хоті сильне, але въ самонѣ-
хъ зложене повстанье, а въ давніхъ
границахъ станулабы була Польща, але
нова, не виключно хліхедка. Откіненіе
той мысли отпаватилося Польщѣ заразъ
и отплачуваясь и до теперъ що разъ бѣль-
шими нещастями⁴, и реасумуя свои не-
сподѣдченія, иъ той взаимной разнѣзы въ
селянами вынесеній, иъ словахъ послани-
кѣ: "Кого Богъ покарати хоче, тому от-
ере розумъ."⁵

Мы иль изъ цѣлого сердця бажаемо
радиційнымъ проподирамъ Поликрѣпъ,
чтобы имъ тая кара уже разъ скончила-
ся, чтобы имъ Богъ повернути нашъ зем-
ле, безъ чого кажда ихъ "народоша" ро-
дата и изъ каждомъ воли показауясь ре-
зультатомъ фантазіи, нерѣши, религій-
ного и народного фанатизму, шляхетской
ты, кажды пановани, намѣтности,
всмъ словомъ всего ишшого, только не-
го, чого тую вымыслену шляхетку со-
дѣльность, по словамъ одного изъ ро-
мишшихъ людей, "Богъ за кару по-
шишъ".

* Треба пам'ятати, що скрізь „посполитого рушія“ лінійське військо польське, якъ
покидалиша стала армія, на р. 1830 скла-
далася переважно такожъ не тъ кого лиши-
го, а тожъ тъ селянъ, але розуміється або
терористичхъ и муштрованихъ, значить, утра-
тилишихъ власну долю и власну опінію, отъ
же скінчнихъ орудій команды, готовыхъ би-
тищемъ все одно чи въ Польщу, чи противъ
Польща, такихъ самихъ, якихъ прям'ють
німецькі книжки продавали Алглічанамъ,
щоби яшли битися противъ Вашингтона,
або о нихъ каже Шевченко въ „Казахѣ“,
що „лагло юстимъ, людій муштрованихъ чи-
нило...“ Дійсно такъ будо и въ польській
революції въ 1830 р., що одинъ польській пох-
мі — именно та, котрьхъ заскочила рево-
люція нечайно, більш за отчизну, чи, якъ
добре той селянинъ толкувати, „щоби па-
камъ будо дійще“, тогоди якъ друга, такожъ
їхні польські полки, більш за проти нихъ
то отороні російской. (армія, нерека.)

Не помогли обитницѣ, що по вы-
орю независимости Польши, то паніро-
в и Сеймъ и паны занесуть подданство и
заніцію и бѣдадутъ изъ грунта на-
засибѣ, бо будуть потребували народ-
ного скріпленія пересідлившихъ, що из-
ѣть самонъїахъ вложенный по-
стоится проститъ.

и наследками, и чтобы уважение се-

нашою господаркою безискусности, то блудного либерализму, того занедбанія долга народа, що разъ бѣльше и бѣльше нарастаєтъ. Поставши дѣлъ р. 1867 ростут тіи ликвидациіи въ застрашающей способности. Отъ р. 1873—1875 с. в. за два лѣта нарекло число ликвидаций два разы, за четырьмя лѣта дѣлъ 1873—1877 четыри разы, а за шесть лѣта дѣлъ 1873—1879 пять шесть разы, такъ що примуroe вынужденные селяни мимо нового закона против лихвъ поступаютъ маине изъ притметичної прогрессіи. (Голосы: слухайтѣ!) Въ сего мѣсяцъ старбъмъ банку русскагоимъ есть до 60,000 дожжниковъ, такъ, шаныхъ малыхъ господаркъ, котрѣ ясть небудъ еще не вѣсъ выставленій на ликвидацию, тымъ не менше однакожъ обнадають господарскѣй руинѣ, бо сплачуютъ такъ высокіе процента дѣлъ позиждѣють удѣленіяхъ и въ гоупдарства, якихъ они тѣ доходы въ скоки землѣ банковою покичкою обложеніи николи не можуть мати, (голосы: слухайтѣ!) мусить отъѣ або свѣтъ грунтованій капиталъ, або працу своихъ рукъ обертии на оплату банковыхъ процентовъ. Если такъ, далише пойде, то въ колъканіи лѣть не будемо мати вже нашого селянства и маломѣщанства! (Голосы: правда, правда! слухайтѣ!) Такъ бачимо, що у насъ робилося много, що могло погрнити и дѣйстно погрнело экономічный станъ нашего народа, а наробилося ничего такого, що бы могло его исправити и на нову дорогу розною на- вести.

Нынѣ подносятся загальній голосы: пропаде наше селичество, пропади наше мѣщанство (Голосы: *правда, правда, что пропадаем!*), пропаде наши народы. Видѣ и соймъ и краевый Выѣдѣль вспнули свою увагу из сей загальний упадокъ, вѣтъ колькохъ лѣтъ забираются даты статистичніе о економичнѣмъ упадку нашего народа, — але щожъ робитсѧ на дѣлѣ? Отъ крамашнѣй Выѣдѣль скликавши анкету, вынуждающаю проинт. статуту „галицкого краевого закладу гипотечнаго“ и предложивши его справоедливѣтьъ въ дні 31 мая 1880 ч. В. 6740/79 соймови до ухваленїя. Можнабы думати, що краиній Выѣдѣль руководившися при тобї своїй працѣ заходою: клинъ клиномъ выбивати. Однакожъ коли переглянемо сей статутъ, и коли згадаємо, що се вѣтъ плѣдъ колька-зѣтиеси працѣ нашей изнанченої власти автономичнїи, то спрапонѣ приходиться намъ широ жалѣти и надъ твою працею

и надъ тою долею нашего народа, для которой она мала быти посвящена. Едина добра сторона проектованаго банку, если бы се только можно назнати доброю стороною, будьбы та, что новый банкъ удѣлывъ поинчкъ на нашій процентъ, альше дотенеръшнаго банку селянскаго. Але чиже можно назнати поступкомъ, скоро сей банкъ будьбы основатися фондами краевыми с. к. фондами нашими же, къ конечно не для инкапуляціи изъ тѣмъ банку уѣдѣнными, скоро дальше возможно, что иже не бѣть наше галицкое товариство предитане земесе удѣлъне поинчкъ, хочь не для малыхъ господарствъ, изъ тайї же нашій процентъ, что остаточно единовременно не красно аль и приятной институціи кредиточнѣ обчисленной изъ великихъ процента будьбы при вынѣшнѣхъ загальномъ обніженію процентовъ иже само собою безцѣльно и неудачною операциою? Каликъ придадимося всѣмъ нашимъ сторонамъ сего проектованаго банку красного, коли перегадимо его внутрѣшній устрой, то перескѣдимося, что изъ многихъ изгладахъ не малы бить наѣть тыхъ изгладно добрыхъ егорбъ, ажъ подѣбутъ изъ дотенеръ иже существующихъ банковъ. Не буду иже вгадувати о тѣмъ, что виниччай сежу банкомъ кругъ дѣятельности обнімакий ломбарданье и кредитъ некелько не дастся начинъ спредати супротивъ существующихъ иже до того втоюѣднѣхъ институцій кредиточныхъ, агдали лише о двухъ головныхъ сторонахъ: первое, что сей банкъ удѣлывъ поинчкъ лише на господарства пашоты изъ изѣмокъ 1300 ар.; другое,

що внутрішній устрій цього банку має
опиратися на строгий централізації і
составлять починак певного спадкоємства гро-
мадь. Першою постановкою пыкається въ
користані кредитомъ банку краевого най-
важливішою частиною нашихъ селянськихъ
господарствъ, бо побільш статистичнихъ
виявівши, що р. 1869 припадає на Гали-
чину перевесно на одно господарство лише
съмъ морготь орного поля, якъ котрого
лише $\frac{3}{4}$ управлюється, а $\frac{1}{4}$, вде єзъ толоку.
Слід відмітити, що за послѣдніхъ десять
лѣтъ роздроблене мадыхъ господарствъ
уже значно наростило, то можна нарешті
сказати, що для більшої половини
нашихъ селянськихъ господарствъ будь-
бы сей країнський банкъ безусловно
неприступнимъ, отже не подавбы изъ
найменшої помочі и користі, хоча бувь
зданичній країнськими фондами, значить,
громіжми такожъ и тихъ въ ключеныхъ
отъ кредиту малыхъ господарствъ. Слід
отже проектований банкъ країнський въ
сей спосібъ виключає въ свою помочі
значно переважающую частю нашихъ се-
лянськихъ господарствъ, и то господарствъ
власне въ найбільш потребуючихъ ад-
реною и легкой кредитової помочі, то
аноїть въ другої сторони твою централіза-
цією цілою інституції въ рукахъ кра-
ївого Видѣлу во Львовѣ а цілковитымъ
поміненемъ нашихъ громадъ ставиться
сей банкъ не толькъ далеко менше при-
ступнимъ для нашого народу въ відхъ
дотвершенихъ банківъ, коїшта уважані
пожички наростили до надмірної висо-

коеги и зробили бы пожичку изъ той же банкъ если не о много дороже то пенно рѣнию дорогою, или пожички изъ теперѣшихъ банкахъ сельнѣскихъ; але що больше, тымъ способомъ подбрзаныи краевѣйшіи здоровыи развой економичный нашихъ громадъ, бо не только обезопасибы дальній развой нашихъ пожичочныхъ касть громадскихъ, але замѣститель организованіи здѣзорганизованіи економично нашій громады, завоевати ижѣйшій новый подѣлъ господарства: подномаганыхъ, а упосаѣдженыхъ, великихъ а малыхъ, протектированныхъ а на загибель засудженыхъ. Не вгадую иже о тойкъ, что сей банкъ начинъ не портацибы доси засудженій господарство, не выразибы ить рузы приватной и банковой лихны и начинъ изъ спинибы господарской руины тыхъ десятковъ тысячъ нашихъ заложниковъ, але еще непередвиженыхъ господарство сельнѣскихъ и малоимущицьшихъ.

А коли такъ не бачимо ніжкою ко-
ристи для нашого народа тъ того проек-
тованого „галицкого краевого закладу ги-
потечного“, коли доси наїйтъ въ польской
сторонѣ ни одинъ голосъ не санкціону-
є поступати соймомъ въ тъмъ дні
тъ цѣлою совѣтностю и егзидостю на
правдивый интересъ цѣлої людности кра-
їни, то, думаю, есть нашимъ єдинимъ
обвиненіемъ пытъ при нашей вспароднѣй
нарадѣ рѣшучно заявить, що уважамо про-
ектованій кр. Видѣльмъ „галицкій кра-
їній закладъ гипотечный“ яко потребамъ
нашого народа, нашихъ селянськихъ и
малоземѣнськихъ господарствъ совѣтсь-
когестіонійский, що таїй краевий закладъ
гипотечный не виратує нашихъ селянъ
и малоземѣнцій въ руку лихварівъ, не
заколдить основу здорового житя econo-
mізму въ нашихъ громадахъ и не по-
дерграти дальніго упадку нашего из-
вода, що мы для того рѣшучко протиши-
мося єдногено сен кредитової інститу-
ції фондами країнми и винаграж-
даемихъ похлебій, щобъ сконч часу рѣ-
шучко зиступили въ соймѣ противъ сего
проекту краевого Видѣлу о „галицькому
гравійному закладу гипотечному“. (Славо!
Славо!) Що жъ буде робити? Ись мо-
жнабѣ спланти дальше вильванченіе из-
вода въ земль и чи можна обешити ти
їхній десятки тисячъ землевласникітъ селянъ
и малоземѣнцій бечь всікою помочи въ
зиминучій смерти економічнїй? По-
ляжно, якій єсть стаї нашихъ селянъ
и малоземѣнцій. Ото донци селянськихъ

грунтів за поземдніх сім'ї літньої висновки разомъ 3,524,015 ар., а земля таїми довгами обтяжені була вартості 228,401 ар., що значить, на селянськихъ грунтахъ вартості що найменше 12 мільйонівъ тисячъ довгу одна четвертіна ізъ вартості с.е. З мільйони. Чини можна сказати, що таї землі не дається відъять уратувати? Що пр., сказалиби мы, ікби поодинокий господар маючий землю обтяженну довгомъ від $\frac{1}{4}$ часті єї мінімальної вартості сказати, що для него не ма ратунку? Вжели коначно назвалиби мы «го» що найменше непоряднимъ чолбіножъ. Бели стає у насъ заглядомъ таихъ що ино згаданіхъ довжнівдѣсть селянъ и маломіцьни говорите, що ихъ не можна вже уратувати, то се толькъ непорядівть и робіодушнівть нашої соєспільноти обіняться въ такихъ словахъ. Бели доси не ратовано и теперъ ще не ратуєся таї иль $\frac{1}{4}$ часті задовіснена землі, то не для того, щобъ єї безусловно уратувати не можна, але для того, що не хочемо чи не уміємо єї ратувати, для того, що не ма у насъ здорової організації господарської, ділого, що ставлене виставленого а концепціонного будьнику соймового, будова же лінзини въ користь загранічної конкуренції и таїмъ подобній справы уважаються въ нашому соймѣ наглійшою и важнійшою справою, искъ ратуною самого народу якъ это економічної руини. Мы тутъ пильній зборяні почукавши до складу обов'язку подніти нашъ голось ізъ тобї справи и заливити прилюдно, що не можемо робіодушно дивитися на сей упадокъ нашого селянства и маломіцьства, що жадамо ратунку и то ратунку якъ пізокоршого. (Слово! Слово!)

Не тутъ мѣстце размѣщается надѣл способомъ организацій такой помочи для задолженыхъ селянъ и посѣстнѣ, изъ якій бы способъ дѣлалъ перенести изъ цѣлью наѣмъ краю така организацій кредитора, которыя не только утворили здоровыи, потребныи сельнишскыи гospодарstvi, бт-пойдаджий и для газала селянства и ма-ломѣщанства приступный кредитъ, але такоже о сколько можно выебодила по можности и таа теперь же изъ банкахъ, або у приватныхъ ликвидныхъ задолжн гospодарstva селянскаго. Указу лише на то, що нашъ народъ подъ еиѣтльмъ проводомъ нашего духовенства положилъ же изъ многихъ мѣстцахъ основы, чи такъ сказать, зароды такои организаціи кредиторовъ вкладающи касы громадскїи посѣстнѣй, або касы братство, шинхѣрѣ громадскїи и т. д. Для прикладу пригажаю лише, що громада Карлбогъ подъ еиѣтльмъ проводомъ Вет. о. Военбдки за-ложивши у себе громадску каеу посѣстнѣй выкупила изъ ликварскихъ рукъ всѣ задолжн грунта своихъ громадигъ, очистила ихъ изъ власнїї администраціи бѣтъ довѣгти и отдала ихъ бтакъ совсѣмъ чистыми изъ руки перистныхъ властитељей. Могъ бы и указати еще бѣльше такихъ примѣръ, еслибы не обмеженай часть нашихъ народъ. Скажу лише коротко, що такій примѣръ не суть единичн и если изъ наѣмъ краю суть осла, котрый не выпускаютъ изъ своихъ рукъ свою предѣдної землѣ и не допускаютъ до своего дома чужихъ элементовъ вызы-
вавшихъ, то только черезъ таку гено-
дирско-кредитору организацію изъ своихъ громадахъ. Тіи зароды нашей гospодар-
ской организаціи народнїи треба имѣть

сім'я силами планети, а не убивати їхъ. Тутъ мушу згадати о захищать, якъ звичайно подноситься по більшій часті земелькою сторонамъ противъ нашихъ громадъ, вхъ господарки вихъ сильності до самостійного а усійшого розвою економічного. Звичайно закидаютъ имъ, що у нихъ не ма ладу, не ма організації, не ма достовірності, і що имъ не можна покірювати кінцітальнь, бо розберуть а не буддуть! Якъ бы тіхъ захіти були шасть правдий, то я погласю: а чи жъ то вина, що наші громади заселювались, що нес дзвітливість радъ громадскихъ повстася тепер лише на шахов-

нужно такъ звонкого „порученного“ круга длительности, из поборъ податокъ в стаканъ рекрутъ; чѣмъ вина, що изъ нашихъ громадъ непорядокъ и то ѿ винахъ часто пакидованныхъ померкнъ або штучно перебореноуваныхъ вѣйтись; чѣмъ вина обезпеленя нашихъ громадъ, — вѣть не тыхъ, котрѣ теперь подносятъ такъ голосно тѣи замѣты? (Голосы: Слово! Правда, велика правда!) А колиъ наші громады були епрандѣ исхода таєь здерганишваний, чиѣль не буlobы первымъ сантимъ обознакомъ верховодачитъ у насть правоитеѣи краю паздъ првернуты ладъ и ись илекерше сильно зорганизовати наші громады, божы, пытаюся, чи бөль здорового, уладженого житя изъ нашъ громадахъ може розвиватися наше автономичне житя чи вѣй поїйтъ чи иль цѣломъ краю, чи може бѣгунатися поступы и рокій нашъ народа?

Що таке уладженіе наших громадъ есть можливе, на доказъ сего наѣ послужатъ приклады що чио мною указани: а що таке уладженіе наших громадъ есть для добра народа, для добра краю, для поддерканія дальнішого уладку изродного необходиже, се доказує сама натура рѣчи. Дѣйсно нашъ селянинъ потребуетъ еще проводу, порады и огѣїи иль орудованію своимъ заслугомъ, а именно тогда, коли орудие посвященіемъ капиталомъ. Только его спбшгромадане могутъ вести надъ низъ таку контролю, могутъ оцѣнить дѣйстну потребу пожички и иль выекою она має быти, могутъ принудливати, щобъ пожичку ужито продуктивно, могутъ безъ конфликта и немилого напору доильнити точного широту пожички, могутъ отде спрадѣ хосеню сповидти тую огненную гоендареку, киль которой у має везна и найлучша организація кредитора буде безуспѣшною, а наїтъ шкодливою. Живий приклады такихъ громадъ, якъ Карлайлъ и др., довголѣтній досвѣдъ нашихъ братскихъ касъ церковныхъ даютъ намъ повну веруку, що тою дорогою можемо виїсти нашъ народъ въ уладку, котрого причиня лежить въ недоровняхъ дотенерѣніихъ отношеніяхъ кредитовыхъ оператыхъ на селянськихъ банкахъ и на приватній личнѣй. Розширити таку на громадахъ сперту организацію гоендареку, знести си изъ органичну цѣльбетъ, дати въдмогу чи то крамськихъ чи державськихъ фондівъ, якъ егого окажеться потреба, обнагти цілый нашъ край, вѣгъ громады — ее пошаноу бути юдачю нашей найменшої автономічної власти и для тогу жадакмо мы изъ першой точки нашей революції изъ справахъ економічнихъ (еномѣ): щобъ при помочи державы и краю киль найскорше посвѣдкало дальшій варѣсть примугою виїщени нашихъ селянъ и малознѣдливихъ ять врадиціи землї; щобъ киль цѣльбесъ краю изъ вѣгъ громадахъ буди заведений громадскій касъ пожичковъ и громадскій шинкаръ и щобъ на той подстанції при помочи крамськихъ фондівъ утворено у насъ таку организацію кредитову, котрьми, отпинайдочи кредитовыхъ потребамъ цілого касму нашихъ селянськихъ и малознѣдливихъ гоендаректъ, не только спонса даљше обов'язеніе и виїщенніе тыхъ гоендаректъ, якъ заразомъ, о сколько можна, спенебодя дотенеръ заднікій гоендаректа въ землеріяхъ и банківськихъ довоївъ и, привергнути нашъ народъ до здорового стану економічнаго, вскориша киль нашихъ громадахъ здоровій основы економічнаго розвитку".

(Konges. Druck.)

ДОПИСЬ.

Зъ вѣхѣдной Галичинѣ. (Голосъ
человѣкаъ въ спасѣніи народнаго и са-
могнѣній египетскаго.) (Коваль.)

Загаль Руспійськъ єсть того жінія, що діяльність ординаріатського заступника в кр. радѣ підбіль на той же заміжъ становищку не єсть такою, якою бы наше прикре положеніе народне пы-

магало и мы съѣзжали. Онь здеси бути того уѣренъ, що изъ спрашахъ за-садничихъ не мѣгъ бы изъ радѣ школынъ ничтого осигнти. Придержуючись тонъ вѣсны, омимъ бѣзъ старанію всякой драматичнѣй спрѣвѣ, не пѣдносять передъ раздою тыхъ страшныхъ безпрашностій, якіе изъ нашихъ школахъ дѣютъ, а павѣти въ тыхъ дѣлахъ, котрый приходитъ изъ столы сесій, захонуясь досыть пассивно. И не хочу наводити подобныхъ фактій; скажу однакожъ, що есть то судъ загаль-нїи опіїи Русинѣ, которымъ пѣдомъ многї факта, въ которыхъ выходить, що наши спрѣви не мають изъ радѣ шк. бѣ-коїной оборони.

При такомъ поступованію орд. за-ступника Русинѣ вже давно привыкли глядѣти на рѣчи таї, можь бы въ радѣ шк. ніякого руского заступника не було.

Гадаю, що и нашъ орди-нарітъ, починець бы изъ загальнѣмъ интересѣ звертати бѣльше увагу на задачу орд. заступника въ кр. радѣ шк., давати ему інструкціи, жадати бѣзъ него справодань и т. д. О сколько знаю, всего тогу у насъ доси не будо, — у насъ лишино цѣлкомъ до волї орд. за-ступника, що и якъ хоче дѣлати. Такій аномальний станъ починець бы скончі-ти, тымъ бѣльше, що настѣль у латин-никой залишаючись безперечно корист-нѣйшими станицами, цѣлкомъ инакше ве-деся. Ординарітъ починець бы отже пильнѣйшу увагу звертати на свого за-ступника въ радѣ шк., принести ему енергичну и смѣлу оборону нашихъ спрѣв.

Такъ само належалобы нашему ор-динарітоти звертати бѣльше уваги при обслѣдуваніи парохій въ тыхъ мѣстахъ, где находятся рады шк. окружнї. На тѣ посады починець бы приходить лишь такій смищеникъ, котрый зможе достойно по-нини обвиниши орд. заступникомъ.

Буди же не винѣгда стѣблій выборъ заступникомъ ординарітетіхъ, приносить нашему шкѣльництву таї же землї шкоды, то еще бѣль поринаніи шко-длившихъ есть для насъ брань всякої організаціи. Буди наші противники до-пускаются таїхъ безпрашностій и гляд-рутъ у насъ можь бы изъ свой хатѣ, то се дѣси головно тому, що мы изъ все тое по-зволимо и можимо. Правда, що ту и тамъ, пѣдносяться мужи изъ оборои нашіхъ на-родныхъ правъ; але то суть одиницѣ, съ которыми легко нашимъ ворогамъ спрямится.

Намъ подумати тому конечно о внут-рійшнїй організації и о получению на-шихъ силъ до оборои народныхъ инте-ресовъ. Именно починець мы по всѣхъ важнѣйшихъ мѣстахъ, въ которыхъ на-ходится бѣль кругъ руского интели-гентії, заявляти „Рускій рады“,*) по-добно якъ се въ р. 1848 дѣло. Именно надавалибы теперъ до утворенія таїхъ радъ: Перемышль, Стрый, Дрогобичъ, Станиславль, Коломна, Золочевъ, Тернополь.

Вільшъ, искїйши таї рады на розвой народного житїя мали, бути бы даже не-ликій. Мы побачилибы вскорѣ, що всѣ наші дѣла війшли бы тогдь у насъ цѣлкомъ инакше. До „рускіхъ радъ“ входилибы Русини въ всѣхъ станіяхъ: сми-щеникъ, сѣвѣска интелигенція, мѣщане и селяне. Зборы бѣбувалибыся часто, а особено въ тїи дни, изъ которыхъ народъ вибрає до мѣста: изъ ярмарки, торги и т. п. На тихъ обговорювалибыся всякий спрѣвъ, котрый настѣль обходить и обдума-либъ способы зарадженіи имъ. Такимъ чиномъ приходилибы Русини до спѣдомъ своихъ правъ и спѣльныхъ инте-ресовъ, и лучшалибыся до солидарной оборои своихъ дѣлъ. Въ нашу интели-гентію вступилибы нове житїе и новий духъ. Народъ обинавши тогдь наглядно, котому другому а кто недругомъ, алу-

чившися тѣснѣйше съ природными сво-ими заступниками и становися недоступ-нымъ для ворожихъ агитаций.

Въ такихъ родахъ мусѣлабы прійти бесѣда и на наші школы. Тамъ повеста-лобы пытавше: дличного изъ рускіхъ школахъ учать неправно польского языка, дличного изъ рускіхъ мѣсточкахъ языка польській викладаній, дличного изъ бѣльшихъ мѣстахъ людість руска лишена своихъ искръ и т. д. Черезъ окружнї рады рускій побудувалибыся цѣлі о-круги до спѣльної и солидарной оборои своихъ правъ; а такій обицавъ не могли бы кр. рада шк. и правительство таї звѣ-нинати, искъ петиції бѣлькохъ громадъ.

Гадаю, що найдеси изъ тыхъ мѣстахъ, або изъ нихъ околицѣ бѣлькохъ широкихъ и енергичнихъ людій, котрѣи дали по-чатокъ и виши руководство тыхъ радъ изъ своихъ рукъ. Потреба такого дѣланія да-ет всѣду горято чувствовати. Въ бѣлькохъ сторонахъ доходить вже вѣсти о пам'ренії звѣнанію радъ. Ожидаемо не-терпеливо осущеніи тогу замѣру, и надѣ-мось, що изъ всѣхъ сторонахъ нашего краю постанутъ вскорѣ рускій рады и розшируть у насъ нове житїе. До дѣла отике Родимцѣ! Досыть пакъ того, вѣчно лиши плакати та нарікати; настала пора дѣлати!

„Руска Читальня“ въ Калуші.

Съ радостю записуємо изъ нашої часописи новий обицавъ нового житїя на-родного, якіе починець проявлятися на нашій Галицкій Руси. Заходомъ Калускіхъ патріотії занялася въ Калуші „Руска читальня“, котра якъ въ одної сторони дбає о розбудженіе народного почутія и житїя середъ найширокихъ кругій людности калуского поїту, такъ въ другон стороны стараєся положити тренали осно-вы своего розвою и заходить здвигнути „домъ народный“ для калуского поїту, котрый бы бути віковичною огнинечко-го житїя и розвою народного. За таїй народний подвигъ належати пошина при-знательность Калускимъ патріотамъ и ма-мо пошина надѣю, що всѣ щирѣ Русини радо привітають сей новий обицавъ на-шого житїя и пѣдоможутъ его свою щи-рою участю. Статута „Читальни“ суть, вже затвердженій, організація сего нового творицтва постуває скоро на передъ, а Си видає „рускю читальни“ выдає слѣдуючу

Отзову.

Будучи переспѣдченій, що народъ нашъ неадвигнєся, поки нимъ люді сѣвѣ-лій руководити не будуть, и узнявши по-требу звѣнаніи товариства, въ которыхъ виши таї люді сѣвѣ-лій, на своихъ мен-ше образованіяхъ собратії вишивати и спѣльно для загальнїго добра таїи одній и другій дѣлати моглибы, одиницѣ бо самі, ничего не успѣютъ, а соединені-ми силами дуже много дастися адѣлати, — заявлялисѧ изъ Калуші читальню руску на дуже приступныхъ и для най-бѣднѣшоїхъ условіяхъ, щоби только искъ найширокихъ кругій самопознань и поч-утые народне розбудити.

Зъ другон стороны вишу уѣренъ вѣсмо, що таї, такї, спасительна інсти-тутія въ той чась лише тренали устоїтися и своїмъ задѣти вітніїстъ и споділаній плоды принесе, якъ виши члены и видаїть, не по залукахъ и домахъ жідловскихъ, але и вишиомъ великоїшоїмъ домъ віората-къ и перебувати будуть, тогдь кожнѣй Русинъ знати буде „се нашъ домъ, тамъ нашъ людъ“, — въ той домъ ві-бувати будеси староруске „вѣче“, тамъ кожнїй своямъ горемъ, свою раз-достю съ братами своими дѣлатися буде, тамъ поспѣшити кожнїй смѣло яко до храму народного, и лише въ той чась, киже таїй домъ народный и въ кожнѣй поїтіїомъ мѣстѣ мати будемо, дѣбеси всяки нарады, збори, всяки за-баны, театральни представления и декла-маторекъ вечерь отбуватися могли, якъ котрому бы въ торгову лавку отворити мозина, розбудутися у насъ публичнє житїе и самопознанье народне.

Тому постановилисьмо изъ городѣ наїмомъ обширнїй домъ въ твердого ма-териалу построити, котрый бы въ близи-стї ср. церкви знаходилася въ пынаганихъ помешаніяхъ вітніїда.

При добрїй болї знайдутся и сред-ства! Кобы нашъ 40 тисячнїй поїтъ

дінь по 10 кр. бѣть головы скинути, а будемо мати великолѣпнїй домъ!

Уполячи на Вашъ патріотизмъ, за-прошуємо Васъ до приступленіи изъ члены нашей рускю читальни въ Калуші и до пожертвованія бодайбы малой ленты на таї спасительну цѣль, а особено и до збиранія жертвъ въ окрузѣ Ва-шомъ, котрый потому на руку одного въ підписаніяхъ прислати виши. Седьмо переспѣдченій, що и бѣднѣйшии въ помежи народу по вѣлькій креїцарбѣ на ту спа-сительну цѣль народу не отмовить, ино ласкавнїше отъ креїцары увбогнѣ-ся и зберѣть ихъ.

Лише не уніваймо и не тратимо часу, все що пожертвуюмо, тої намъ собї пожертвуюмо, тої памъ честь, хосень и відичибети наслѣдникъ нашихъ принесе. Якъ дѣти не будемо, пропадемо.

Оть Видаїль рускю читальни мѣ-жоки въ Калуші.

М. Тинцкій, гравданій.

С. Царь, сотрудникъ прих.

Т. Маркелев, ц. к. ауксультантъ.

НЕРЕГЛІДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(Становище партії въ робѣ держав-нїй.) Поголоски о частковой змѣї мини-стриальнїй оказались неправдивими. Що Чехи найбѣльше настають на тое, щоби ихъ жаданія на полі школництва и судови-ництва були уваглядненій, се совсѣмъ при-родно, однакожъ мають они при тоймъ на-столько розуму политичнїго, щоби не утру-днити и безъ того тяжку задачу тенеріш-нога министерства. Въ загаль принципи съ цѣлою остерожнїстю и розвагою поступа-ти на передъ, щоби хоч по мало але певно зближатися до своєї цѣлі. За тое лѣвица находити мовби въ политичнїй ліхорадцѣ. Она стараєся вѣтма способами зобрati всѣ свои силы, щоби ставити онбръ министер-ству. Именно замѣря лѣвица не приволити на провизоричнїй буджетъ жаданій мини-стровствомъ по конецъ марта слѣдуючого року, а правдою подобно и въ другихъ спра-вахъ, якъ при приволю побору рекру-това и ухвалѣ проектованого закона войско-го, при нарадахъ поодинокихъ комисій надъ предложеніями правительства, буде старати-ся доводити опозицію до крайності. Такъ пр. отка-зались вірноконституційнїи послы бѣть участіи въ анкетѣ для нарадъ надъ пра-вительственнимъ предложеніемъ о оподат-кованію нафтъ. Чи однакожъ така до крайности посунена опозиція окажеся хосенною для партії вірноконституційнихъ, о тоймъ можна сомнівати. Такъ межи іншими ки-нулась вірноконституційна праса на тое, що для устроєнія палаты Архікнази Рудольфа въ Празѣ замовлено въ Парижі робжихъ матерій и уряджень за 120.000 зр. Вірно-конституційна праса оголосила, що замовле-но въ Парижі за 1,200.000 зр. и почала дуже розѣдрено нападати не толькъ на ми-нистерство, але и на цѣсарску управу дѣр-ску, котра нѣбъто совсѣмъ поминула крае-вый промисль, а запомагає заграницю. Зъ той причини веліся такожъ горячі розірвани въ вѣденськїй радѣ мѣской, котра павѣть ви-слали слѣдчу комісію до маршала цѣсар-ского двора и до фабрикантовъ, у которыхъ починено замовленія. Розѣбнаній вѣсти ока-зались неправдивими, бо якъ оказано, зъ заграницї замовлено лише тое, що не можна було ани въ Вѣднѣ ани въ Чехахъ дѣстати, а найбѣльша часть замовленъ проблема у австрійскихъ фабрикантовъ. Все тое привчинило лише бѣль до того, щоби партію вірноконституційнихъ еще бѣль скомпромитувати въ найвищихъ сферахъ.

Таїмъ часомъ внутрішна організація вірноконституційнїи партії по мыслю не давно отбутихъ централістичнїхъ зѣздій якось не поступає на передъ. Для 12 грудня зобразило 32 членівъ вірноконститу-ційнїи партії на спѣльну нараду въ Вѣднѣ, щоби перевесити таку внутрішну організа-цію всѣхъ вірноконституційнихъ. Однакожъ показалося, що така організація всѣхъ вір-ноконституційнихъ не дастися перевесити. Именно, якъ звѣше Vaterland, а о чѣмъ можчать саморозумнѣ вірноконституційнїи днівники, запрошеннї члены вірноконститу-ційна палата панібѣ отказалися павѣть бѣть участіи въ спѣльнихъ нарадахъ и такъ уко-ститувалися лише вірноконституційнїи чле-ни палаты послы по-всімъ вітніїдамъ. Тѣмъ часомъ по-всімъ земляхъ засіяли сільській землевладії, а вітніїдамъ начальники главного управлінія по дѣламъ печати и Кехановъ буть за новимъ зако-номъ печатнимъ — прочі члены противи-ти.

Англія. Не ма дни, щоби часописи англійскїи не доносили о панючобѣ въ Ір-ландії анархії, убійствахъ и скрітоубі-ствахъ. Зашкемъ новий случай убійства аграрного. Въ середу минувшого тиждня прибути до мѣстечності близько Cocksterton новий судовий перевеси оскілестраю у одного чиншнїника. Вольний виши съ собою двохъ помочниківъ купця, на котрого скар-дю и въ котрого корють власне мілліа-реївости секвестрації. Але чиншнїникъ зага-дивъ супротивнісъ секвестрації, перети-

женого проводири вірноконституційнихъ, однакожъ начимъ не зближити до себе по-Гербста пробивався бѣльше тонъ туги за-мінувшої сквітlostю вірноконституційнїи успійності.

(Знесеже курій и загальнє голосование.)

Посольъ Шенереръ и товаришъ, межи під-шими демократъ дрѣ Кронаветтеръ, внесли въ радѣ державнїй проектъ змѣї основ-нїхъ законівъ о заступництвѣ державнїмъ (палаты послы) входить черезъ ви-межи поодинокї краї корони въ той спо-бѣ, що кождихъ 50.000 мешканцівъ без-посредно вибирає одного послу. Округи по можности людності одного округа буда-ти самонародності. Вибіръ послы ви-бувався безъ посередно черезъ управи-нїхъ до вибору. Право вибору має кождий, кто убічнинъ 24 рокъ житїя и есть само-правнїмъ. Вибранимъ може бути кождий, кто отъ трохъ лѣтъ має обызвѣство державнїе, скончнъ 30 рокъ житїя и не есть виключнїмъ бѣть права вибору. Тое внес-еніе підписали такожъ молоді ческї по-слы. (Юлій Грегръ и ін.)

(Засѣданіе рады державнїй.) На 90-бѣль засѣданію рады державнїй для 10 н. с. гру-дня приято законъ о оподаткованію виши-нику горячихъ напоївъ въ третюмъ читанію включно зъ §. 18, о котрому мы вже позе-реду згадували, 170 голосами противъ 132. Цѣла вірноконституційна партія голосувала противъ закона. Комісій для закона противъ ліхвївъ виправила новий проектъ закона на мѣстце перѣстного (внесеною черезъ посла Вебера), котрого §. 1 звучать: кто удѣляє або продовжує кредитъ підъ усло-віями, о котрýchъ мусить знати, що они безъ-мѣрностію признаныхъ вірноконституційнїи господарскїи упадокъ должника споводувати або прискорити могутъ и що должникъ изъ нихъ згодився лише для того, що бѣть або задя своемъ слабоумності не мѣгъ познати нихъ згубності, або лише задя свого при-мусового положенія (Notlage) до заключенія під-зи згубності. Горбія, котрого §. 1 звучать: кто удѣляє або продовжує кредитъ підъ усло-віями, о котрýchъ мусить знати, що они безъ-мѣрностію признаныхъ вірноконституційнїи господарскїи упадокъ должника споводувати або прис

НОВИНКИ

НОВИНКИ.

гнуть шнуръ въ нонеркѣ улицѣ и загро-
зить, что каждого застѣлать, чтобы неиз-
бежно черезъ шнуръ переступить. Всѣмъ
судовому не зажалъ на ту погрозу, переогу-
пить шнуръ и въ той хвили увидѣлъ изу-
чный кулекъ въ грудь. — Съ великою ис-
терпѣнностью выжидаютъ всѣ наконечного
развѣския ирландскаго поземельного пытана.
Англія затревожена аварією въ Прададіи, а
и самъ кабинетъ Гладстона спустивъ въ о-
ка на другій плинъ таку справу еронескую
якъ примѣръ греческому а въ поршѣ рѣ-
дѣ обдумое средство зараженія аварічно-
му становищу на зеленомъ островѣ. Що каби-
нетъ Гладстона дуже забацѣлся справою ир-
ландской, о томъ сбѣдчать тѣ такъ често
выбухающіе непорозмы межи поединоками
членами кабинету. Найновѣшия телеграмма
изъ Лондона звонгъ залпарила свѣтъ о то-
вой неизгѣдѣ въ англійскомъ кабинетѣ, о
томъ, что Форстеръ важдаетъ отъ кабинету
правъ вынѣктовъ и т. д. Однакожъ якъ
небудь стансса, хочбы були выданы права
вынѣктовъ для Ирландіи, хочбы процессъ
Парламента скончился нещасливо для него, —
все таки пытаніе аграрне мусить быти ре-
шено въ Ирландіи. Тое решеніе може прѣ-
ти двоякою дорогою: або дорогою насыщ-
ной революціи въ Ирландіи або мирною до-
рогою реформы въ горы. Читаючи о казѣ-
нахъ, убийствахъ, скрытоубийствахъ, якихъ
ирландскіи чиншовники допускаютъ на из-
статистикахъ-дѣдичахъ и слугахъ уряду, вы-
ступающихъ въ оборонѣ дѣдичъ — всякий
человѣкъ замыкаетъ себѣ: „чи народъ ирлан-
дскіи такъ здѣшъ, отративъ всій пошано-
вогъ для права и вступивши на дорогу
тероризму забыты мордуе представителѣиъ
класса поѣдаючихъ, якимъ за котою стонѣтъ
буква закона въ поинтиль закону?“ Неопыт-
ный сталъ соціальный въ Ирландіи, ста-
ну тыхъ нещастныхъ чиншовниковъ, верже-
каменектъ на чиншовника-злоцица, убійника
и тѣмъ потвѣдигъ его цѣховиту вину а
ненинности властителя-льворда и англійского
правительства, котре чиншовника здало на
жаску и недлжку львордову самоволѣ. Такій
засудъ булы не совоѣмъ справедливый.
Нынѣшніи непородки въ Ирландіи съ такими
потрасающими сценами, якъ скрытоубий-
ство льворда, отрѣзываніе ушій възноному судо-
вому, и т. д. — суть только исторично
оправданою конечностію, наслѣдкомъ соціаль-
ныхъ отношеній, соціального устрою въ
Ирландіи, суть только историчною неизгѣдою
проговорицію въ теперѣшній хвили свое
грозно потрасающее слово кары и мести. —
Въ такомъ дуѣ выражаются всѣ люде сколь-
ко нибудь обознаній съ соціальными отноше-
ніями въ Ирландіи. Вѣ нашомъ „Дѣлѣ“ бу-
ла иного разбѣ вже бесѣда о неизгѣдѣ, ба,
смѣло могли сказать, и наисчастливѣш-
шемъ станѣ „зеленого острова“. Звѣстна
такожъ рѣча, что депутаты ирландскіи внесли
були въ послѣдній сесіи англійскаго парля-
менту проектъ (биль) реформы аграрной въ
Ирландіи — льворды откликнули билль. Въ на-
слѣдство того дѣла аграрни иднеста го-
лову и покинули таки агитаторы, икъ Пар-
ламъ. Вироѣмы съѣтываю, чого аграрніи
дѣла жадас? — Она жадасъ того, щобъ вла-
стителіи не побирали отъ чиншовниковъ
иностраннаго чину, якъ то установило прави-
тельство, та щобъ властителіи не мавъ пра-
ва вигранати чиншовника, коли ему очоєсѧ.
О юблю властителіи самовольно поступа-
ють себѣ при подвывишуваніи самовольно
чину визначеного правительствомъ, на тое
буль статистичніи даты котре сбѣдчать, що
властителіи подвывишують чину наївѣтъ на
5 разбѣ больше, ніжъ отакованъ урядъ. До
того зважити, що після статистики въ ру-
кахъ лиши 2,000 властителій-Англичанъ
находятся дѣл третихъ землі щоден Ирлан-
діи съ 600,000 чиншовниками-Ирландцами
звицьми отъ самоволѣ властителій; даль-
ше зважити, що одна третя землі ирланд-
ської належить до властителій и інститу-
ції англійскихъ мешканчихъ не въ Ирлан-
діи а въ Англії, значить отже, грбшъ, ко-
трый платить чиншовники, не остає наївѣтъ
краю. Кромѣ того, въ Ирландіи прави-
тельство англійске не дозволише товариства
господарскихъ, хотій такій товариства въ
Англіи дозволеній. Англичане захищають, що
нужденій станѣ ирландскіи чиншовни-
кіи походить въ того, що вони зле госпо-
дарють. То правда, але для чого такъ дѣ-
ло? Коли чиншовники землю свою спа-
шите, якъ надежите, тогдѣ властитель раз-
рѣдить подвывиша чину; коли чиншовники
коего родини одягнеться трохи лучше, вѣ-
стите подвывиша чину. — Такійто той
нечестивицій станѣ ирландскаго чиншовника,
коего быль задармо мирною дорогою
выдобутись старася. Шо же дивного, що ко-
гда въ сго голобѣ не вражаютъ, бѣль вида-
ють до наївѣшихъ средоти? — Може бу-
ти, що правительство англійске дастъ закону
окорому чиншовникамъ ирландскимъ, а
такожъ, и только тогдѣ, що буде стояти Ир-
ландія на революційномъ вульканѣ.

— **Въ дѣль конскрипції.** По рогахъ
зльбенскѣи улицы отъ колькогъ дѣль ба-
чили можна посприяливаній плякаты, ко-
трыми магістратъ мѣста Львова оповіщавъ
о близкѣй конскрипції и подає информацію
въ якій спосѣбъ має така конскрипція пре-
водитись. Насампередъ мусимъ выразити
свою велико здійнованіе, для чого магістратъ
„stolecznego miasta Lwowa“ посприяливавъ
обвѣщенія только въ однѣмъ країнѣ въ ѹци
только въ языцѣ польскому. „Сейтый“
зарядъ столичнаго мѣста руского
князя Льва починен чѣже о тѣмъ зна-
ти, що кромѣ Поляківъ (включно съ жи-
дами-Поляками южноземного вуїванія) есть
такожъ одна народність въ мѣстѣ Львовѣ, Ру-
сина, которыхъ еще не піародилено до-
тла.. Недавніе народніе вѣче Русинівъ въ
столиці Льва, скликане и переведене львов-
скими Русинами, повинно было, надѣмось,
переконати „партіальнихъ“ родніхъ мѣста, що
ко Львову есть народність руска, и съ-
юю треба чиолитися! И фактъ есть, що
нашій институції и властія чистяться львов-
скими Русинами; якъ приимеръ приведемъ
ц. к. Намѣстництво, котре при каждой слу-
чайності, дотыкуючій жителій мѣста Льво-
ва, разлічливое свои оповіщенія въ языцѣ ру-
скому и польскому. Надѣмось, що и ми
погноти мѣста Львова на будуще такожъ
такъ чинити буде, бо въ противнѣмъ случаю
мы съ новыми правомъ будемъ мусить
принести магістратови або цѣковите но-
званіе отношеній мѣста, котрымъ приялося
управляти, або здобне кріджене однї
часті жителій мѣста. — Переайдимъ до
самого магістратскогъ обвѣщенія. Кажды
властитель або зарядникъ дому одержитъ
найдальше до 29 и. с. грудна друкорты,
котрѣ масъ выполнити и комиссарятови мѣ-
скому до 4 и. ст. січня 1881 предложити.
Надѣмось, що для властителя Русина буде
магістратъ видашавъ друкорты въ рускому
языцѣ. Въ табелі находиться рубрика: „јѣ-
хук ротослу“, языцъ домашній. На вѣрномъ
заповіненіи токи рубрики спочинає головна
вага, бо неопнняючій значенія токи рубрики,
головно необразованій Русинъ може при-
євентуальнѣй агітациіи въ оторони Поляківъ
вписати языцъ польскій якъ языцъ дома-
шній, помимо того, що бѣль дома отъ жінкою,
родиною и т. д. говорить чисто по руски,
а только жіючи па службѣ вѣю въ комор-
ній у Поляківъ чи Жидовъ уживає час-
сомъ кальченого языка польскаго, котрого
ниясь не можна назвати его „јѣхукієш ро-
тослу“. Задачу обучити львовскій народъ
низшихъ верствъ о важності конскрипції
въ взгляду на права народніи и о значенію
языка домашнаго, мають головно священики
львовскіхъ парохій рускихъ а такожъ и
кажды Русинъ, старыи чи молодыи, котрый
въ якій небудь способѣ стыкається съ
львовскими рускими народомъ. Мы въ сво-
їхъ сторонахъ звертаємо особливо увагу ру-
сихъ интелігентніихъ патріотівъ на важну
справу конскрипції и взываємо до якъ най-
енергичнѣшого дѣлана въ висшеуказаниомъ
направленію.

— **Застанань повного комитету устро-
ившого обходъ Іосифинській** обгудосъ въ
суботу минувш. тиждня підъ проводомъ
Вір. крыл. Шведицкого. На тѣмъ засіданні
обговорювали комитетъ обходъ торже-
ства вѣччання архікіи. Рудольфа.
Комитетъ постановивъ не розинувати окре-
мыхъ складокъ на весяльній подарунокъ
Архікіи, бо галицко-рускій народъ
зложни вже жертви на Альбумъ ака-
рель, котрый видѣть красный въ имени
цѣлого краю и въ складокъ цѣлого кра-
ю Архікіи вручить. Рѣшено однакожъ
удатись до Видѣлу крашного, щобъ адресо-
ть именніи краю виготовити въ обохъ кра-
сивихъ языкахъ, рускому въ польскомъ.
Помимо того Русинъ будуть во Львовѣ и
на пронинції обходити день вѣччання Архі-
кіи достойній способомъ. Програму то-
го обходу буде обговорювати комитетъ на
следуючихъ засіданніяхъ.

— **Для архікія Рудольфа** пригото-
влюють апартамента въ дворѣ въ Празѣ въ
Відні. Уряджене мешкане въ замку про-
кормъ поручено танцлерови Портса за цікву
120,000 зл. Портса має въ Відні фабрику
меблівъ, въ котрой працює 250 роботи-
цівъ. Предприєзіеви поручено, щобъ все
потребне до урядження закупоанть толькожъ
въ фирмахъ австрійскихъ, а не заграниц-
ніихъ. Такожъ срібля, перцеліни, екви-
ажи и т. д. замовлено у промисловцівъ ав-
стрійскихъ.

— **Мин. гр. Таффа** пересланть до вѣдени-
ок рады мѣжови письмо, котрымъ замѣ-
дає си о полії цѣсара, щобъ проектованій
имъ на честь вѣччання арх. Рудольфа бал-
ть оперѣ замежати, а видатки прелімінно-
вани на бѣль призначати на убитихъ Відні.

На тую цѣлъ жертвують цѣсарь и цѣсарево

дома въ честії Рудольфа, такожъ

— Зъ вечера музикально-декламатор ского, устроенного на день св. Михаила в

(СКОГО, УСТРОЕННОГО ВЪ ДЕНЬ СВ. МИХАИЛА ВЪ

честь памяти Качковского, выплатило 22
41 кр. чистого доходу.

— Музикально-декламаторский вече-
усторонний въ субботу товарищескому „Да-
нкъ Данъ“ въ салонѣ „Нар. Дому“ выш-
дуже хорошо. Доходъ бувайо принялъ
140 зр.

— Вправославія. Митрополитъ именованъ надзвичайнимъ львовской духовної семінії: Пр. еп. дра Сильвія Сембраторовича, офиціяла М. Мадионовскаго въ дѣлахъ богословськихъ и обрядовъныхъ, — а пра М. Сингалевича и Л. Готеровскаго въ дѣлахъ євноминистрическихъ.

— Испытания письменные подъ клапсурой для кандидатовъ на учителявъ гимназіиъ зачнутся 27 и. ст. грудня с. р.

— Речинецъ до рукополаганія въ святої
ииковѣ въ Переимскій епархіи назначенъ
на день 27 и. ст. грудня.

— Алексей Малышевич высуждённый
радникъ Церемониальной консисторіи, кавалер
шапского ордера св. Сильвестра, упокони-
ти 20 мѣсяцій.

— О. Александръ Бачинскій, приходи-
цкъ изъ Негрибцѣ, перемысловскаго декана
уночкою всою 25 марта с. р. № 43 по-

— 3ъ Станиславова пишуть намъ: Глакій газеты, хибно поинформованій донесъ

посла до сойму въ станиславовскаго се-
скаго округа на мѣстце номершаго старо-
гра. Лоза. Тымчасомъ у насъ про извѣ-
ніе выбору на згяданый день никто
знатъ и не могъ знати, бо день выбору съ-
не опредѣленъ.

— О нападѣ на дѣбръ въ Лисичинцахъ, —
пов. Збаражского, доносятъ намъ зѣ Шеланай: „Первый телеграфныйъ вѣсти до си-
деньскихъ и львовскихъ газетъ о нападѣ
на дѣбръ въ Лисичинцахъ показались въ
правдивыми. При нападѣ на дѣбръ, которыхъ
замѣчу, стоять на усторони, было всего
жидѣть. Чи бувъ якій съ заграницѣ та-
не знати, хотїть жиы заграницѣ, що пра-
да, держатъ споду съ тутешніми, особливо
при крадежіи коїй, котре то ремесло же-
нувшое осеніи на велику скажа проваджено. Однакожъ то певна рѣчъ, що селянинъ и
шихъ при нападѣ не будо. Дулае
вправдѣ, що селянинъ надграницічний, и
зѣ намоны жида, украде коїя або принесе
бакуну, але нишъ перемытництвомъ бы
не занимался, а о разбоюхъ хлонихъ
не чувати. Особливо хлоны въ Лисичинце
не выступали бы противъ своего пана, котрый
есть для нихъ добрымъ паномъ.“

Газета урядова подає о тойнъ нападѣ скідкою близшій вѣсти: Двѣрь лисичинець находиться два кильометри отъ границъ. Въ ночи зъ 4 на 5 грудня банда разбойниковъ зложена зъ 7 замісникихъ людей, добывшихъ насампередъ до коніекъ стайнъ, гончевали три нарубки. Злочинці кинули на нихъ, одного тяжко ранили желѣзными друкомъ въ голову, другого въ рамы, иако пещь злязали всѣхъ цесаренками и загрозили смертью, щобъ мовчали. Зъ стайнѣ пойшли злочинці до офіційнѣ и повізали панну панкошу, гумениго, двохъ нарубокъ и троє служниць и такъ само наказали имъ мовчати. Зъ офіційнѣ пойшли до сакого двора, вивши съ страшнимъ крикомъ и галасомъ, разбили двери, добулися до середини, злязали посторонкамъ лъюка и хлоща кріденсового и наконецъ вишли до комнаты лѣдника Чарниковскаго, котрого вже першимъ пробудившися бувъ страшний галасъ Розбйникъ, котрый першій вишивъ до сїхъ комнатахъ, вимѣривъ въ него револьверъ, два другій ударили его желѣзными друками по головѣ и раменамъ, повалили на землю и начали грізно гукати: «Давай грошъ! Gehundert Tausend!» Чарниковскій стратилъ на хмюлю пригомнить, а тымъсокъ да злочинці удались до другою комнаты, где находилась панъ Чарниковска. Она почала просити разбойниковъ, щобъ не збѣткуюлись надъ нею и мужемъ, а сїхъ выдали имъ всѣ грошъ. Розбйники зажадали ключъ отъ Вертгаймовской касы, а коли Чарниковскій

скій давъ имъ, они отомнили касу и
бралиъ зъ неи готовку, цѣнныи панеры и др.
гдѣ дорогоцѣнности. Потому порозбѣзъ
бюкка и комоды, въ ѿдальнѣй комнатѣ ша-
позабирали одѣжь, футра и коли почали
тое вязатъ въ узлы, одинъ зъ ихъ това-
шься на дворѣ, очевидно оторвѣ, да
запакъ до повороту и они шабко вынесоли
изъ комнаты. Той нынѣтъ поворотъ, которыи
перервалъ разграбленія рабунокъ, ставъ
эти такони причины. Панина покоса Маслени-
цифрила икосъ выпугнутаю изъ посторон-
кѣй и выѣхавши въ офиційнѣй удаласъ

мешканя сконома и на село и заалармую людій. Економъ съ колькомъ людми сшилъ вже до двора, коли разбойники даний сигналъ уѣхали. Всѣ разбойники и маски зъ чорною матеріи (колоколообразній чорній спанцеръ и чоботы съ высокими лавами. Уоруженій буди въ жезлѣніи другіка съ острыми гротами, ножѣ и реверы. Поділась рабунку говорили же хоти, мѣшаниною языковъ: польского,

сілского, жидомого и руского. Зъ первыхъ высѣдживали извѣстія показалось, что злочинцій прибули до Лиончиць на коняхъ и что конѣ лишили подъ козоромъ за селомъ. Уѣхали за границю россійску згубивши по дорогѣ два маски, два підковы и фляжку горівки. Подозрѣніе паде на двохъ жидовъ; одинъ, киршмаръ Кошацкій не бувъ тои ночи дома, и здаєбо, уѣхъ до Россіи, другого арештовано. Судъ Тернопольскій выдѣлгованъ до того дѣла особную комісію скликну. Здобичь, которую удалось поймать злочинцамъ, доходитъ до вартості 6.000 зл.

— П. Мышуга, улобленный молодым скрипачом русским, выходит для нового выступления в салон до Италии. На вечери музыкально-декламаторской, устроенной по случаю народного юбилея Русской, п. Мышуга отыгивает пьесу „Прощанье“, слова э. И. Гумилевича, а на вечери устроенной музыкантами субботы тонаристом „Русской Дамы“ отыгивает пречудно солью теморое „Наша доля“, композиций п. Вахнинина, звезды оперы „Лаванду“ Гунода и дает звезды оперы „Троянтар“ Денинистого.

— від середу дні 10-о грудня с. р. обіходя засідань комісії управляемою фондом зводично-сиротинськимъ Архієпархії Львівської. На тоймъ засіданні ухвалиено, щоби рахунки зъ р. 1880 закінчити толькимъ грудня с. р. и тільки гропії розійтити межи вдови и сироты, котрі до конця року випадуть. Пра тоймъ всімъ належить, що якъ минувшихъ літъ такъ и тепер дистанту вдови и сироти по 50 зл.-в. а. безъ нарушень даткобіль, котрі випадуть на слѣдуючій рокъ, якъ то послідніми роками бувало. Согть бо вже тепер близько 22,000 зл. до податку; не достася отже сце 4—5000. Недостатокъ той покривається купонами платними 31-о грудня, якъ и датками, котрі въ слѣдуючихъ двохъ тижняхъ Веч. уряди деканальни пришлють. Надаєтно, що Веч. деканы узняли важливостъ точного веденя рахунківъ, якъ такожъ, що дуже велика прислуга зробиться відомницямъ, если они вже въ Січні 1881 получать запомогу (а не якъ въ попередніхъ літакъ ажъ въ Маю або Червні) безъ проволоки надішлють гропії зборяні на вдови и сироты, якъ такожъ взымають вдови и сироти замешанихъ въ нихъ декапатахъ. Доведується такожъ, що зборані отпоручникомъ деканальнихъ не скликані будо въ жовтні с. р. для уложенія новихъ статутівъ, (якъ то було на зборанію отбувишися въ маю рішено), по той причинѣ, що вибраною зостала нова анкета, котра насъ заставонитися надъ тимъ, якій способъ завідовані фонду буде бы найкористнішій и найбітновідповідніший.

(§) Вечерница товариства академичн.
Дружинный Лихварь⁴. Сего вторника устроено тов. „Др. Лихварь“ вокально-декламаторской вечеринцѣ въ комнатахъ „Русск. Бесѣды“. Всѣ три комнаты заполнены были члены „Русск. Бесѣды“ и руска академична молодёжка. Программа номеру бывшему уже рожнородитѣй. Хоръ „Дружи. Лихваря“, который управляемъ ст. приездомъ прещизю и Гарасимовичъ, отстѣвалъ уже удачно дѣй композиціи Ильд. Воробьевича, а то: „Думы мои, думы мои, книгы мои дѣти“ (слова Т. Шевченко) къ „Ой шуха ты доброволько“ и два творца Мах. Вердиевскаго: „Зазуля“ и „Мотыль“. Особливо первая композиція дуже подобалась зборнымъ и вызвала предовѣдѣ и бердечий олескии. Оттакъ акад. Корнило Заславскій читалъ свою критику дуже старанно оцирачелому студию надѣ поэтии Ивана Нечуя: „Кайдашена семя“ — а и. Андрѣй Чайковскій отдекламовалъ: „Посланіе до земляковъ“ Шевченка. — Въ загалѣ цѣлый вечеръ зробивъ на зборныхъ дуже пріятне враженіе и кождый вертавъ донбѣ съ любыми гадками, что внатъ вертаются даиній зѣта, где молодёжь руска давала наградно доказы словесѣ и любови для народныхъ працѣ.

— Пятьдесят милюноў зь Москвы на
вічэ Русінёў во Львові!! Кореспондэнт
віденскай „Gazet-i Narodow-oy” дзеўтусе
з добrego юода, шо „погасціўшы јозефин-
ска каштоваю Москву ўкрайня чыно **50.000**
tysiący rubli (ч. 288, ліст 16 с. ж., стар. 2,
стопенец 1, сміх 6 з датою). О замістні
„Gazet-i Narodow-oy”! Жаль тобі тыхъ ма-
зорныхъ **50,000,000** рублёў, котры ёдны
Русінъ разъ достаў бы Маскве? Сіле
кобы бы бы ёдны Русінъ хоч добрымъ ві-
тересъ сі тыхъ гробінъ зробіў, а то, без-
сцелі аранжеровіе russkiej погасціўші јозе-
финіаке за **50.000tysiący rubli** зядо „кі-
канаціе сэу кілкаадзісяць дыякóв і палама-
ray прытаскні до „Narodnau Domu”! Огэ,
нешчора „Gazet-i Narodow-oy”, зац ці тего
такіхъ тута **50** милюноўбы?

— Панъ Тієръ, вдова по бувшому президента республики французской, не долго пережила своего мужа, умерла сина Альбера въ Парижъ.

— Надзвичайний феномен людської породи: дівоче народження і жінкина величина, можна оглядати тепер по Львові при плані Бернадинським, очима звіащих уміщень оповістки.

— С. Папа надавъ посредствомъ Вир. нашего Митрополита грамоты отпустовій для церкви въ Кам'янцѣ Струміжной, Охидонѣ, Налужи и Несторіїчахъ.

НЕРЕПИСКА РЕДАКЦІИ.

Всв. о. И. К. въ Пд... О общиції данихъ и попинка просимо.

(Надслане.)

Спростованіе.

Число 92 Вашого почтенного письма вѣстить вѣдь написью „въ надѣ Бугу“ доясь о. Киріла Левицкаго въ Рѣчица, котрою цѣлію есть публикія противъ банку „Славія“ подбурити; дающа тую хочемо на правдиву дорогу спровадити.

Банкъ „Славія“ обезпечася въ мысль въ статутѣвъ подтвержденіяхъ черезъ Высокое Министерство будучи на часъ отъ 5 до 5 лѣтъ.

Тое якъ вдається утѣжливѣ уловіе изъ статутѣвъ опирається на отповѣдныхъ королюахъ, якъ черезъ тое публика має въ сплавленію побочнѣхъ належитостей, а иже:

1. Находи въ кишихъ заведеніяхъ належитость адміністраціи при однорічномъ обезпеченію преміярагъ 50 кр. вилосить, въ „Славії“ вилосить она отъ такои самон сумы премійною только 29 кр. за каждый рѣкъ.

2. Вступиши (въ кишихъ заведеніяхъ) додатокъ на фондъ резервовъ платится изъ „Славії“ за ті самі предметы разъ на все, находи змѣнами що рѣкъ заведеніе, стороны що рѣкъ належито тую платити мусить.

Тое призначає такожъ о. Левицкій кажу-чи: „И дѣйстіе таинша премія въ „Славії“, бе коли въ Агенції платити за 1500 зр. отъ убезпеченія приходскаго дома 17 зл. 75 кр. а. в., „Славія“ начислила за 1500 зр. а. в. убезпеченіе школы въ першій роцѣ 14 зр. 44 кр., а въ другій 12 зл. 44 кр. а. в.“

Наведеніи циеры яко доказују, що „Славія“ справедливо поступає, бо за дешій протагъ обезпеченія, тилько бѣльшій подас користі.

Задає користі протогъ и задає поста-новиши нашихъ статутѣвъ, котрыхъ мы ани переступити ани обмінити не можемо, вы-сталижися изъ подстави внесенія громады Рѣчица, котре безъ означенія часу одержалисько, б-лѣтну полницу, прото-не есть то фальшиваніемъ внесенія, только поступованіе послѣ статутѣвъ.

Мы булемо въ цѣлковитомъ правѣ, находи громаду Рѣчица заскіржилисько о додержаніи договора, котра съ нами заклю-ченій договоръ зломила, и тую саму школу въ кишихъ заведеніи мимо трачакого еще обезпеченія въ банку „Славія“, не зва-ждочи наявіть на постановленіи зъ права карного, другій разъ обезпе-чилъ, хотій отъ часу не буда заблънені.

Мы прогляди выражай процессъ, але зъ якои причини. Можетъ задає неправнаго по-ступованія — або несправедливаго жаданія? О нѣ! Понеже якъ заступникъ Симеон-Свінціцкаго въ Убина, котрый бувъ зарозъмъ заступникомъ Агенції, кромѣ того, що бѣль изъ резервъ въ дні 9 маі 1874 зъобовя-зився вѣрно и съответно сповіднити одержану інструкцію, статуты, ажко кождоразовъ розпорядженія, хоронити въ загаль интереса банка „Славія“, того ского зъобовязанія не до-полніть, на наше б-лѣтне обезпеченіе не зверкуютъ уваги сторони, ба изъ ѿ обильнаго волѣ сторони ани въ висенію ани изъ кореспонденції намъ не донесъ.

Така есть правда токи справы, булемо-ко для того бѣльше въ правѣ жадати вы-надгордженія бѣль и Свінціцкаго за заме-нійные обовязкіи на себе принятыхъ, що теперіи учнити можемо.

Львівъ дні 13 грудня 1880.
Генералъкъ репрезентантъ банку „Славія“
въ Львовѣ.

ПОСѢДНИЙ ВѢДОМ. и ТЕЛЕГРАМЫ.

Вѣдень 2 (14) грудня. Въ рѣдѣ дар-жавнѣй рошпраха надѣ предложеніемъ за-кона о проміоричомъ поборѣ податкѣвъ по конецъ марта 1881. Шарпшмідъ вы-ступає противъ предложенія вѣдьнаго изъ политику министерства. Бенѣдинъ вы-ступає противъ складовъ теперішнаго министерства именно же противъ дра Ду-навскаго. Пос. сол. Конадъскій освѣд-чав именемъ рускихъ пословъ, що хотій теперішнє правительство доси ничего не зробило для переведенія рѣбноуправлени

Русинівъ и черезъ останаленіе ихъ підъ-гостомъ польонізаційнимъ віддернувъ розширеніе, одиножъ вѣдьнаго изъ потребы державнї буде съ своими товари-шами голосувати за приволеніемъ про-міоричного побору податкѣвъ. Пос. дра Планеръ изъ дешій промокъ остро кри-тикує фінансову политику правительства, виступає противъ проектовъ законовъ о податку будинковому и податку вѣдь на-фты и критикує акцію министра фі-нансовъ изъ спрѣвъ грутового податку. Мин. фінансовъ Дунаевскій боро-нить министерство противъ піднесеннихъ замѣтокъ и замѣчає, що не може зрозу-мѣти опозицію противъ приволенія про-міоричного побору податкѣвъ, такъ якъ такі устави ухвалились перше кожному министерству безъ вѣдьнаго изъ партійне становище. Правительство буде дальше поступати дорогою рѣвного тракто-ванія неїхъ народності.

Дальнѣше боронить комісію для податку грутового якъ корпораціи автономичної. Министер-освѣдчав, що министерство невидить при-чини уступати задає вѣдомленія проміоричного буджету. Пос. Менгеръ заки-дає министерству односторонність вѣдь експективъ. Пос. Клімъ замѣчає, що приволеніе на проміоричный поборъ податкѣвъ не есть вутумъ довѣрія и для того промокъ за приволеніемъ.

При іменіїмъ голосуванію ухвалено 183 голосами противъ 146 приступити до спеціальнїхъ розправы.

Курсъ збіжка въ дні 13 л. грудня 1880.
(Справедливіе лібескіхъ компанії купинаковъ)

	Цѣна за 100 кильограмовъ.			
	отъ	до	зр.	кр.
Пшениця	10	—	10	80
" ячія	—	—	—	—
" жита	—	—	—	—
" овеси	—	—	—	—
Жито	9	20	10	20
Лімки	5	50	7	25
Гречка	6	50	7	10
Овес	5	60	6	75
Горохъ до маркі	7	50	10	50
" паст	—	—	—	—
Вика	5	20	6	—
Кокоруда стара	6	50	7	25
" нова	5	80	6	50
Ріпакъ замінний	11	25	12	—
" яття	19	75	11	—
Ріпакъ (Лімки)	9	50	10	25
Настінъ ліпче	11	50	12	25
Кочанія (передка)	20	—	50	—
Кінч	—	—	—	—
Анч	—	—	—	—

ОТКРЫТА ПОДПИСКА на ПОЛИТИЧЕСКУЮ и ЛІТЕРАТУРНУЮ ГАЗЕТУ

„КІЕВСКІЙ ЛІСТОКЪ“

ПОДПІСНА ЦІНА:

на годъ	на полгода
Безъ доставки	3 р. 2 р. — к.
Съ дост. на дому	4 р. 2 р. 50 к.
Иногор. съ пер.	5 р. 3 р. — к.

Подписка принимается и въ конторѣ редакціи, помѣщающей въ домѣ Г. Т. Корчакъ-Понциаго, на Михайлівской улицѣ въ Кіевѣ.

въ Кіевѣ. (2—4)

ХИНЬСКО-РОССІЙСКІЙ

ЧОРНЫЙ № 1.	1/2 кільо	гр. 149
" II	—	гр. 160
" III	—	гр. 180
РОДИНИЙ НАЙЛУЧШІЙ	—	гр. 2—
SOUCHONG SANSIN-кія	—	гр. 3—
" ASSAM	—	гр. 4—
" NINGONOW	—	гр. 5—
ВЕЛСІВІК № I.	—	гр. 120
" № I	—	гр. 150

Замовленія зъ провинції сповідяючи отворотною поштою якъ найстарашніше.

Только еще короткій часъ!

Въ льокалю при пляцу Бернардинськомъ

въ дому ч. 11 можна бачити:

ПАПИУ АМАЛІЮ

найбільшу

ЖЕНЩИНУ-ВЕЛИКАНКУ

яку доси оказувано, якъ такожъ

найменшихъ людій:

маркиза Генріка Вольге, 31 лѣтъ, 29 цільни високого (19 футівъ ваги) и его суджену Люзу, 23 лѣтъ, 29½ цільни високу (20 фут. ваги).

1. вѣдце 20 кр. II. вѣдце 10 кр. — Войсковій и дѣти платять половину. 2—3

DIE REFORM

WOCHENSCHRIFT

gegründet von

Franz Schubert.

Eigentümer und Herausgeber: Heinrich Dvořák.

выходить въ Вѣдни що тиждни вищуками по 2 вел. листы печатий, обговорюючи вѣдь справы австрійскої Монархії якъ и заграницѣ дуже основно и якъ становища интересій славянськихъ народівъ.

„Reform“ посвящає такожъ свою особину увагу справамъ Галицькихъ Русиновъ, обговорюючи наші справы дуже прихильно и вновій заслу-гує на якъ найширшу підмогу и узвінь зъ сторони рускихъ Публіки.

Предплати на р. 1881 (двадцяти роцінки) стоять на ціль роць 10 зр., на півн. роць 6 зр., на четвер роць 3 зр. а. в.

Предплату слѣдує переслати підъ адресою:

Administration der „Reform“

Wien IX Maximilianplatz 13. (2—4)

Переплетніче заведеніе МИХАИЛА СПОЖАРСКОГО

Вѣдь Львовѣ, въ Ставронігійскомъ Інститутѣ,

принимає въ переплетѣ: Напростоднії вѣдь найбільшихъ, Служебники и други книги церковні, молитвословы єврейскі, молитвословы для дамъ въ аксамитѣ, скору, великого рода англійскія поети и пр., молитвословы другого рода, дешевій, всі книги школьні, наукові, цѣльї бібліотеки приватні, — только брошуро-вание великого рода сочиненій въ великихъ обсягахъ и въ найбільшихъ числахъ. На складѣ має Книги тверезості, різличні молитвословы для дамъ въ дуже красивихъ переплетахъ и другій дешевій. Окупъ въ види металеві украшень ізъ Евангеліяхъ очіщуються, покриваються, доловлюються и позолочуються підъ їхъ доглядомъ. Цѣни приступні наявти для бѣдливихъ громадъ або ізданихъ людей. Евангелія и пр. можна призмати поочів по уго-вортись письменно що єйтъ и т. п. Всі роботи вищукуються

точно, солидно, совѣт